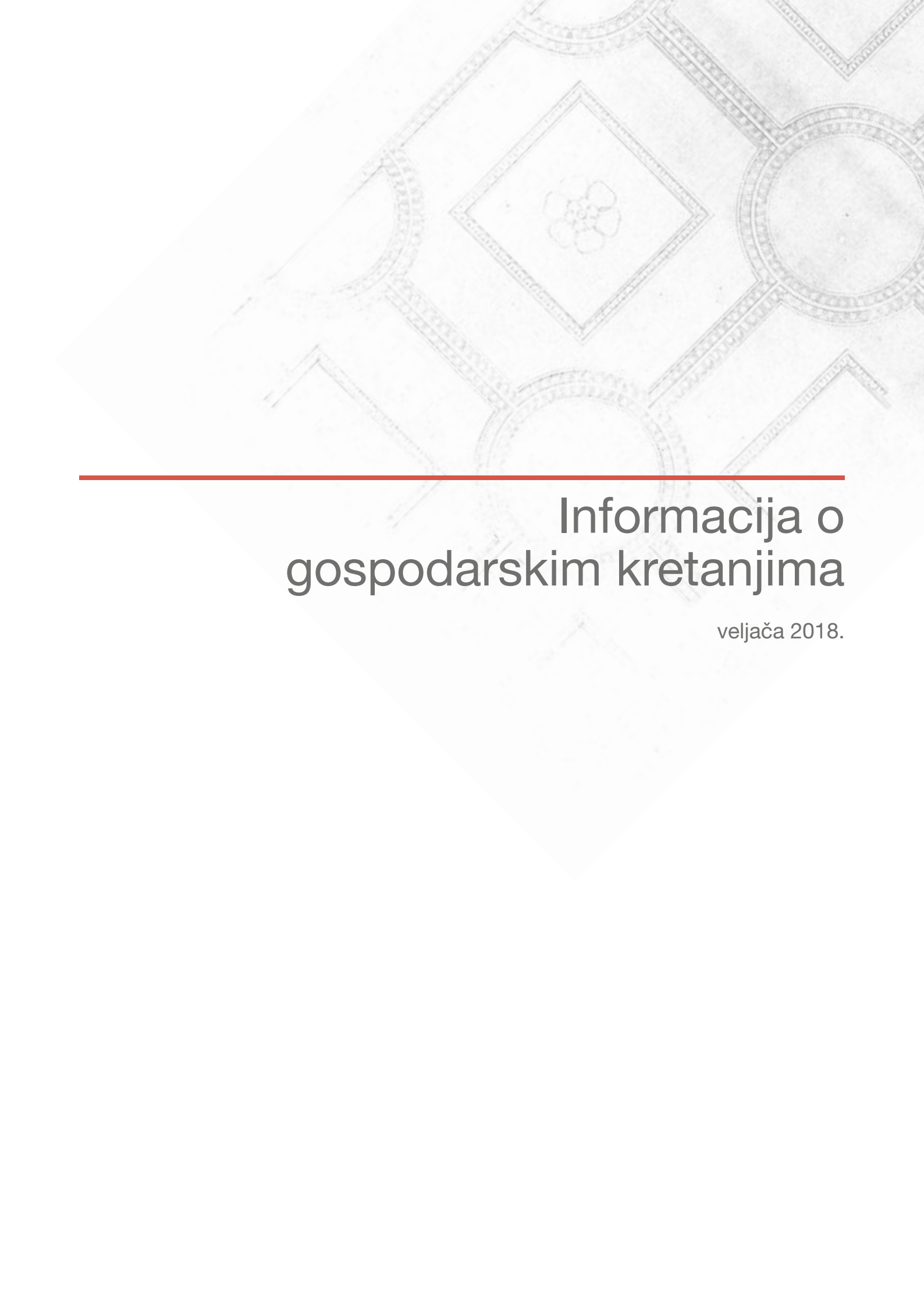

Informacija o gospodarskim kretanjima

veljača 2018.

Sažetak

U posljednjem tromjesečju 2017. nastavio se rast gospodarske aktivnosti, no slabijim intenzitetom u usporedbi s ostvarenjima u prethodnom dijelu godine. Tržište rada krajem 2017. obilježilo je daljnje smanjivanje nezaposlenosti i naglašeno intenziviranje tromjesečne stope rasta broja zaposlenih. Potrošačke su se cijene u prosincu smanjile na mjesečnoj razini za 0,3%, ponajviše zbog sezonskog pojeftinjenja odjeće i obuće, dok se na godišnjoj razini inflacija usporila na 1,2%. HNB je početkom siječnja otkupom deviza od banaka ublažio pritiske na jačanje kune, čime je dodatno porasla ionako vrlo visoka kunska likvidnost domaćih kreditnih institucija. Plasmani poduzećima i stanovništvu u prosincu su blago ubrzali svoj godišnji rast, dok su se plasmani kreditnih institucija središnjoj državi značajno smanjili nakon otplate kredita cestarskih poduzeća. Neto inozemni dug domaćih sektora povećao se u listopadu i studenome, nakon snažnog pada tijekom ljetnih mjeseci. Dostupni fiskalni podaci za drugu polovinu 2017. upućuju na to da su nastavljena povoljna kretanja u području javnih financija, odnosno da je poboljšán saldo opće države i smanjen udio duga opće države u BDP-u.

Mjesečni pokazatelji gospodarske aktivnosti za četvrto tromjesečje 2017. upućuju na nastavak rasta realnog BDP-a, no blažim intenzitetom nego u prethodnom dijelu godine.¹ Industrijska proizvodnja povećana je za 1,6% u odnosu na prethodno tromjesečje (Slika 3.), pri čemu je njezino jačanje bilo podržano rastom proizvodnje u svim glavnim industrijskim grupacijama, poglavito energije (Slika 4.). Promatrano po djelatnostima NKD-a, zabilježena su povoljna kretanja u prerađivačkoj industriji, posebice kada je riječ o proizvodnji koksa i rafiniranih naftnih proizvoda, farmaceutskih proizvoda te strojeva i uređaja. Fizički obujam građevinskih radova je, nakon dva uzastopna tromjesečja pada, u listopadu i studenome također porastao za 1,6% u odnosu na prosjek trećeg tromjesečja. Takva su kretanja ponajprije odraz intenziviranja građevinske aktivnosti privatnog sektora, na što upućuje porast radova na zgradama, dok su se radovi na ostalim građevinama nastavili smanjivati (Slike 5. i 6.). S druge strane, u posljednja tri mjeseca 2017. realni je promet od trgovine na malo smanjen za 0,4% na tromjesečnoj razini (Slika 7.), što djelomice vjerojatno odražava odgođenu kupnju automobila zbog najave poreznih rasterećenja koja se primjenjuju od početka 2018.

Rezultati Ankete o očekivanjima potrošača pokazuju kako je indeks njihova pouzdanja u siječnju 2018. dosegao najvišu razinu otkad se mjere očekivanja kućanstava. Tome su najviše pridonijela znatno bolja očekivanja glede ekonomske situacije u idućih godinu dana, a osim toga kućanstva očekuju i povoljniju financijsku situaciju u usporedbi sa situacijom koja je prevladavala na početku godine. Kada je riječ o poslovnim subjektima, njihova su se očekivanja poboljšala u svim djelatnostima osim trgovine. Najznačajniji rast optimizma ostvaren je u industriji zbog veće očekivane proizvodnje u sljedeća tri mjeseca (Slika 8.).

Kraj 2017. godine obilježio je nastavak povoljnih kretanja na tržištu rada. Ukupna zaposlenost zamjetno je porasla u četvrtom tromjesečju u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja, ponajprije zbog povećanja broja zaposlenih u privatnom sektoru (Slika 14.). Istodobno, nezaposlenost se nastavila smanjivati, na što je utjecalo novo zapošljavanje, ali i brisanje iz evidencije zbog ostalih razloga (nepridržavanje zakonskih odredbi, odjava s evidencije i nejavljanje). Zbog spomenutih kretanja administrativna stopa nezaposlenosti (prema desezoniranim podacima) u prosincu se spustila na 11,4% (Slika 15.). Tijekom posljednjeg tromjesečja 2017. zamjetno se ubrzao rast prosječne nominalne bruto i neto plaće, čemu je najviše pridonio rast plaća u javnom sektoru te industriji (Slika 16.).

Potrošačke su se cijene u prosincu smanjile za 0,3% u odnosu na studeni (Tablica 1.). Tome je najviše pridonio sezonski

pad cijena odjeće i obuće. Osim toga, osjetno su pojeftinili prerađeni prehrambeni proizvodi (mliječni proizvodi te ulja i masti), pri čemu su cijene tih proizvoda još uvijek bile više nego u prosincu 2016. Pad potrošačkih cijena u prosincu djelomice je ublažilo poskupljenje duhana (zbog povećanja trošarina), povrća te goriva i maziva za osobna vozila (zbog povećanja cijena sirove nafte na svjetskom tržištu). Godišnja stopa ukupne inflacije potrošačkih cijena pritom se smanjila s 1,4%, koliko je iznosila u studenome, na 1,2% u prosincu (Slika 18.). Tome je najviše pridonijelo usporavanje godišnjeg rasta cijena prerađenih prehrambenih proizvoda i energije (zbog učinka baznog razdoblja, tj. snažnijeg poskupljenja goriva i maziva u prosincu prethodne godine). Istodobno se godišnji rast proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu (bez energenata) neznatno ubrzao, s 0,9% u studenome na 1,0% u prosincu.

U listopadu i studenome 2017. rast robnog izvoza snažno se ubrzao, a uvoz se blago smanjio. Povećanju ukupnoga robnog izvoza u odnosu na prosjek trećeg tromjesečja za 9,6% (Slika 10.) najviše je pridonio rast izvoza energenata (poglavito nafte i naftnih derivata), dok je rast izvoza ostale robe (bez energenata) bio nešto slabiji (7,2%). Rastu užeg agregata najviše je pridonio značajan rast izvoza brodova, zatim cestovnih vozila, proizvoda od tekstila i ostalih kemijskih proizvoda (bez medicinskih i farmaceutskih), dok se izvoz farmaceutskih i kapitalnih proizvoda smanjio nakon visokih isporuka u trećem tromjesečju. Nakon stabilnog rasta u prethodnom dijelu godine, u listopadu i studenome zabilježen je blagi pad robnog uvoza od 0,4% (Slika 11.). Pritom se uvoz energenata (poglavito električne energije) smanjio, dok je suženi agregat koji isključuje energente tek neznatno porastao (0,2%). Snažan pad uvoza zabilježen je i kod kapitalnih, prehrambenih i farmaceutskih proizvoda, što je bilo praćeno rastom uvoza cestovnih vozila, proizvoda od tekstila te pojedinih sirovina.

Početkom 2018. osjetno su ojačali aprecijacijski pritisci na tečaj kune prema euru, pa je HNB intervenirao na deviznom tržištu 4. siječnja otkupom 405,5 mil. EUR od poslovnih banaka. Nakon toga tečaj se stabilizirao te je na kraju siječnja iznosio 7,41 EUR/HRK, što je aprecijacija od 1,3% u odnosu na kraj prosinca (Slika 21.). Kuna je u siječnju ojačala i prema ostalim valutama hrvatskih glavnih trgovinskih partnera, što je rezultiralo aprecijacijom indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune za 1,5% u odnosu na kraj prosinca. Tome je, osim jačanja kune prema euru, ponajviše pridonijela aprecijacija domaće valute prema američkom dolaru i juan renminbiju, što zrcali i jačanje eura prema tim valutama na svjetskom deviznom tržištu. Na aprecijaciju tečaja eura prema američkom dolaru ponajviše su utjecali pozitivni pokazatelji gospodarske aktivnosti u europodručju i

1 Modelska ocjena gospodarskog rasta za posljednje tromjesečje 2017. upućuje na tek blago povećanje realnog BDP-a u odnosu na prethodno tromjesečje. Za detalje za izračun MRGA-e vidi rad D. Kunovca i B. Špalata: Brza procjena BDP-a upotrebom dostupnih mjesečnih indikatora (I-42, lipanj 2014.).

očekivanja mogućeg zaustavljanja daljnjeg jačanja ekspanzivnosti monetarne politike ESB-a.

Kratkoročne kamatne stope na europskom tržištu novca i na početku 2018. godine zadržale su se u negativnom području pod utjecajem visoke likvidnosti bankovnog sustava europodručja. Prekonoćna kamatna stopa na bankarskom tržištu europodručja EONIA tako je na kraju siječnja iznosila -0,36%, a šestomjesečni EURIBOR pao je na dosad najnižu razinu od -0,28% (Slika 24.). Premija za rizik za Hrvatsku, nakon smanjenja od 124 bazna boda u prethodnoj godini, u siječnju 2018. nastavila se blago smanjivati te je na kraju mjeseca iznosila 86 baznih bodova (Slika 25.).

Domaće je međubankovno novčano tržište i na početku 2018. bilo pod utjecajem izrazito visoke likvidnosti potpomognute ekspanzivnom monetarnom politikom HNB-a. Rekordno visok višak likvidnosti od 19,1 mlrd. kuna iz prosinca 2017. u siječnju se dodatno povećao nakon otkupa deviza od banaka, te je u prosjeku iznosio 26,2 mlrd. kuna. To se odrazilo na daljnje smanjivanje prosječne ponderirane kamatne stope na prekonoćne kredite u izravnoj međubankovnoj trgovini, koja je u siječnju pala na 0,09% (Slika 54.). I kamatna stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule snizila se u prosincu na dosad najnižu razinu od 0,11%.

Kamatne stope na novoodobrene kredite banaka stanovništvu i poduzećima nastavile su se smanjivati tijekom četvrtog tromjesečja 2017. (slike 28., 29. i 30.). Pritom se prosječna kamatna stopa na prvi put odobrene kredite poduzećima za obrtna sredstva (osobito kunske uz valutnu klauzulu) nastavila smanjivati snažnije od prosječne kamatne stope na prvi put odobrene kredite za investicije (Slika 31.). S druge strane, kamatne stope na prvi put ugovorene stambene i potrošačke kredite nastavile su se podjednako smanjivati, spustivši se u prosincu na 3,4% odnosno 6,6% (slike 32. i 33.). Kada je riječ o depozitima, kamatne stope na oročene depozite stanovništva nastavile su se vrlo blago smanjivati, a za nefinancijska društva blago su se povećale (slike 34. i 35.). Kao rezultat opisanih kretanja, razlika između kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite u 2017. smanjila se na 5,3 postotna boda, dok se razlika kamatnih stopa na stanja kredita i depozita zadržala na 4,8 postotnih bodova (Slika 37.).

Monetarna kretanja u prosincu 2017. obilježio je rast neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava koji je u apsolutnom izrazu bio veći od smanjenja neto inozemne aktive (NIA). To je dovelo do povećanja ukupnih likvidnih sredstava (M4) za 1,2 mlrd. kuna ili 0,4% (Slika 49.), a isključujući učinak prosinačke aprecijacije kune (poglavito prema euru) za čak 2,1 mlrd. kuna ili 0,7%. Pritom su se u prosincu snažno povećala neto potraživanja monetarnih institucija od središnje države budući da je država svoje depozite smanjila snažnije u odnosu na smanjenje duga. Naime, devizna sredstva deponirana kod HNB-a u studenome nakon izdanja euroobveznice iskorištena su za smanjenje obveza cestarskih poduzeća po sindiciranim kreditima domaćih i stranih kreditnih institucija, što se potom odrazilo na smanjenje duga središnje države prema domaćim kreditnim institucijama (Slika 46.), ali i na smanjenje neto inozemne aktive monetarnog sustava. Rast ukupnih likvidnih sredstava na godišnjoj razini u prosincu se nije znatnije promijenio te je iznosio 3,2% (isključujući utjecaj tečajnih promjena). Godišnja stopa rasta užega monetarnog agregata, novčane mase (M1) krajem prosinca iznosila je čak 19,1% (Slika 48.), dok je godišnji pad kvazinovca iznosio 2,9% (isključujući učinak tečajnih promjena).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) stagnirali su tijekom prosinca (na osnovi

transakcija), a njihova se godišnja stopa rasta blago povećala na 2,9% (Slika 40.). Pritom se godišnji rast plasmana stanovništvu ubrzao na 4,0% (Slika 42.), dok je rast plasmana nefinancijskim društvima iznosio 2,6% (Slika 41.). Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu nastavio je višegodišnji rast te je krajem prosinca iznosio 48,2% (Slika 47.). S druge strane, nominalno stanje plasmana na kraju prosinca 2017. bilo je za 0,9% manje nego na kraju 2016. godine, što je većinom posljedica prodaja nenaplativih potraživanja.

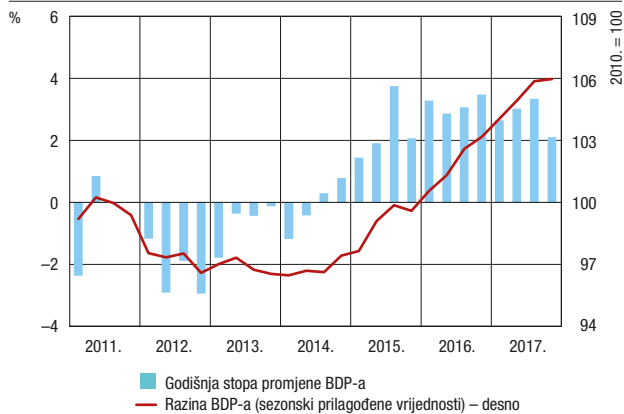
Bruto međunarodne pričuve nastavile su rasti i na početku 2018. godine. Tijekom siječnja povećale su se za 0,5 mlrd. EUR ili 3,3%, dosegnuvši na kraju mjeseca 16,2 mlrd. EUR (Slika 56.). Povoljna kretanja pričuva bila su rezultat kupnja deviza od banaka, ali i više razine ugovorenih repo poslova. Neto međunarodne pričuve porasle su tijekom siječnja 2018. za 0,3 mlrd. EUR ili 2,5% te su krajem mjeseca iznosile 14,1 mlrd. EUR.

Neto inozemni dug domaćih sektora povećao se u listopadu i studenome 2017. za ukupno 0,5 mlrd. EUR (Slika 60.), ponajviše odražavajući smanjenje inozemne aktive banaka. Pritom se neto dug kreditnih institucija, nakon intenzivnog razduživanja u ljetnim mjesecima, povećao za 0,7 mlrd. EUR. Iako je država u studenome izdala obveznice na međunarodnom tržištu radi prijevremene otplate i refinanciranja dugova cestarskog sektora u prosincu, to je zaduženje ostalo bez učinka na ukupan neto inozemni dug. Naime, inozemni dug sektora države privremeno se povećao za 1,1 mlrd. EUR, dok je deponiranje prikupljenih sredstava kod središnje banke istodobno pridonijelo snažnom rastu međunarodnih pričuva, a time i značajnom poboljšanju neto inozemne pozicije središnje banke. Inozemna pozicija ostalih domaćih sektora tek se neznatno pogoršala zbog rasta duga prema vlasnički povezanim vjerovnicima.

Fiskalni podaci za treće tromjesečje 2017. prema metodologiji ESA 2010 pokazuju da su nastavljena povoljna fiskalna kretanja koja su obilježila i prvo polugodište, pri čemu se višak opće države u razdoblju od srpnja do rujna zamjetno povećao, na 3,2 mlrd. kuna, s 2,1 mlrd. kuna u istom razdoblju prethodne godine. Takva kretanja odraz su nastavka rasta ukupnih prihoda i istodobnoga blagog smanjivanja rashoda. Ukupni su se prihodi opće države tako u razdoblju od srpnja do rujna povećali za 2,4%, pri čemu je na prihodnoj strani primjetan snažan pozitivan doprinos PDV-a (podržan povoljnim ostvarenjima u turizmu), a povećana je i većina ostalih kategorija, s iznimkom prihoda od poreza na dohodak. Rashodi su smanjeni za 0,2%, uvelike zbog pada tekućih transfera (poglavito ostalih tekućih transfera i subvencija) te rashoda za investicije. Utjecaj smanjenja ovih kategorija na kretanje ukupnih rashoda gotovo je poništen istodobnim rastom rashoda za zaposlene, intermedijarne potrošnje i kapitalnih transfera. Prema gotovinskim podacima za listopad (metodologija GFS 2001) rast prihoda i stagnacija rashoda nastavili su se i na početku četvrtog tromjesečja 2017. godine.

Dug konsolidirane opće države na kraju listopada 2017. bio je tek nešto iznad razine s kraja 2016. godine, dosegnuvši približno 291 mlrd. kuna. Zahvaljujući ostvarenom gospodarskom rastu, udio javnog duga u BDP-u smanjio se na 80,8% (Slika 63.). Na dvjema održanim aukcijama trezorskih zapisa Ministarstva financija u siječnju 2018. zabilježene su dosad najniže kamatne stope za kunske zapise, što upućuje na nastavak povoljnih uvjeta i visoku likvidnost na domaćem financijskom tržištu. Zbog kontinuiranog poboljšavanja fiskalnih i gospodarskih pokazatelja, u siječnju je jedna agencija za dodjelu kreditnog rejtinga podignula ocjenu (rejting) Hrvatske.

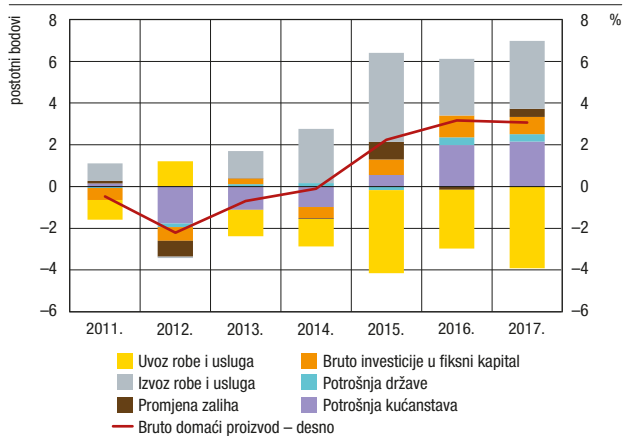
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 31. siječnja 2018.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

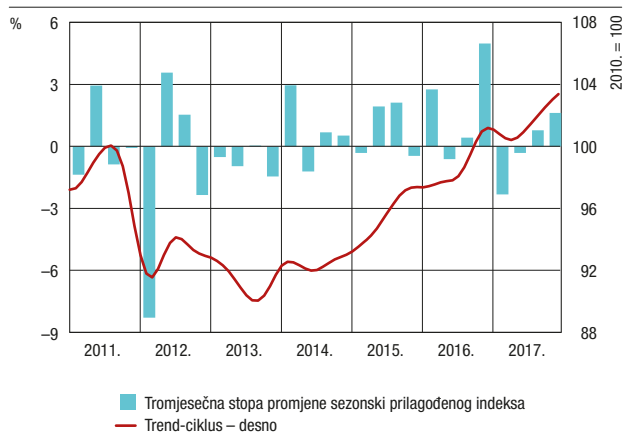
Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Napomena: Projekcija za 2017. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz prosinca 2017.

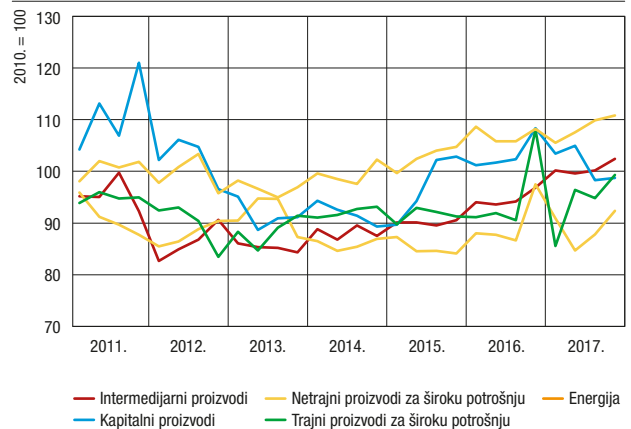
Izvor: DZS

Slika 3. Industrijska proizvodnja

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

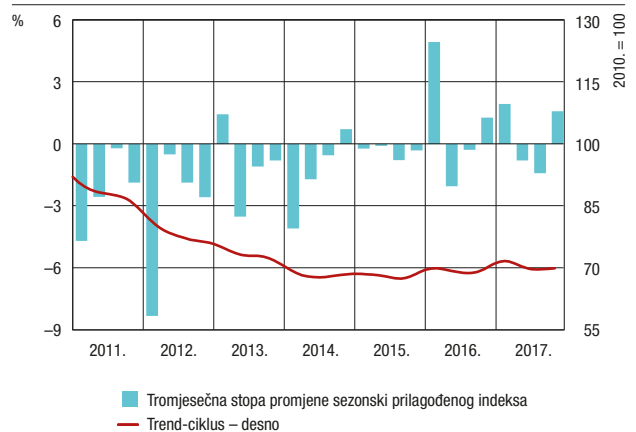
Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

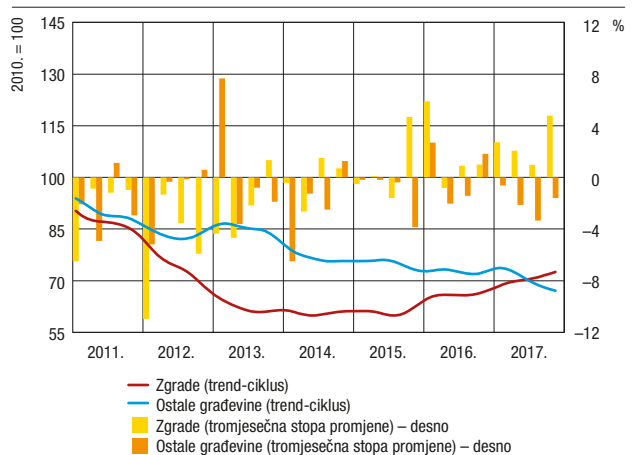
Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad i studeni.

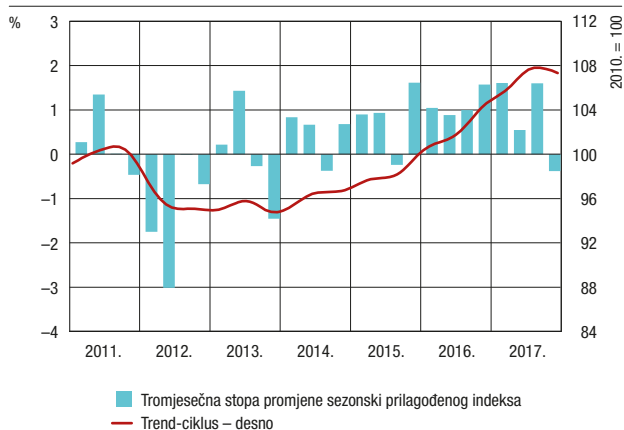
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

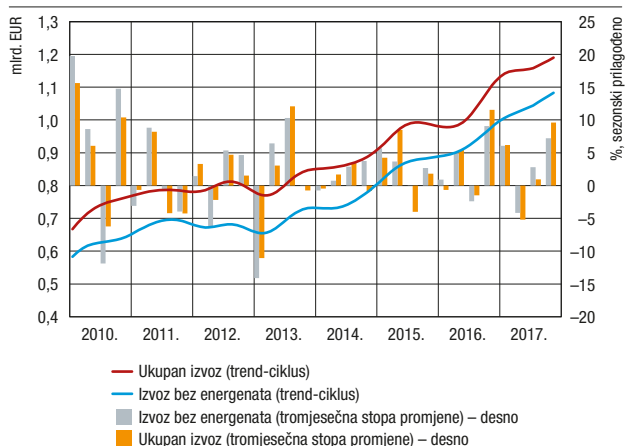
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

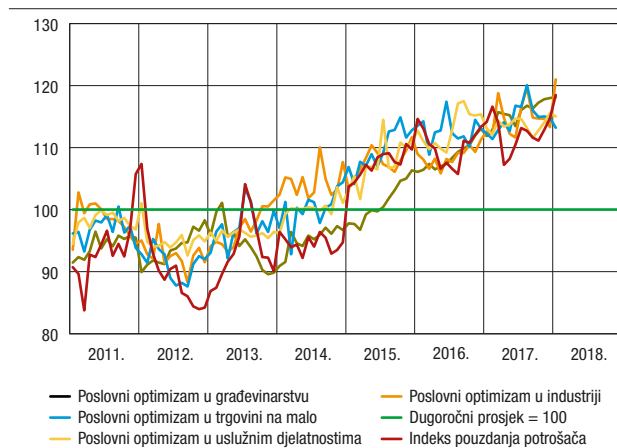
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

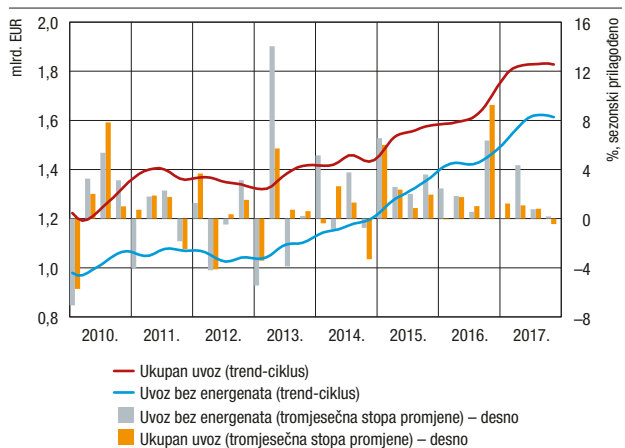
Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

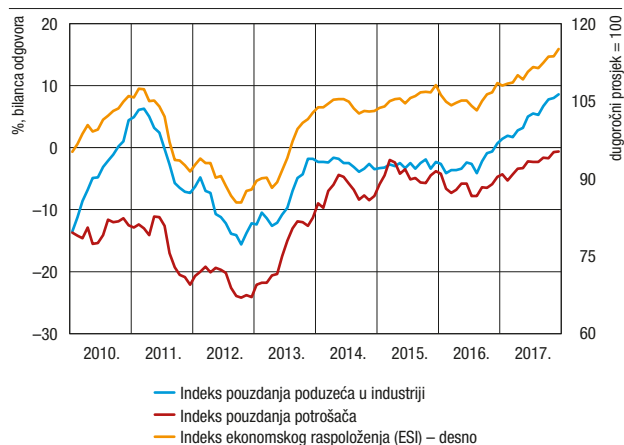
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

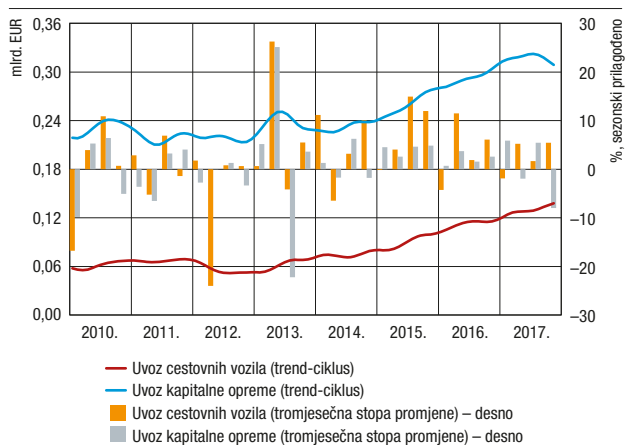
Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

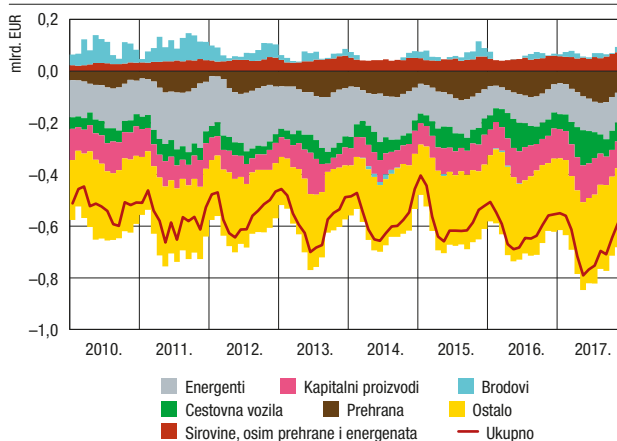
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalne opreme i cestovnih vozila (cif)

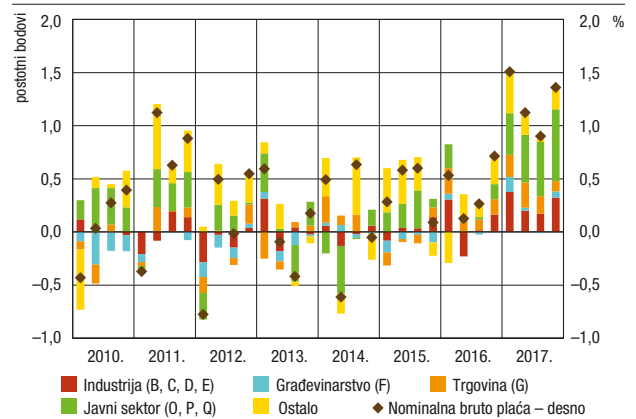
Napomena: Uvoz kapitalne opreme odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77.
Podatak za četvrto tromjesečje 2017. odnosi se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robne razmjene
tročani pomični prosjeci mjesečnih podataka

Napomena: Serije su prikazane kao tročani pomični prosjeci mjesečnih podataka.
Izvor: DZS

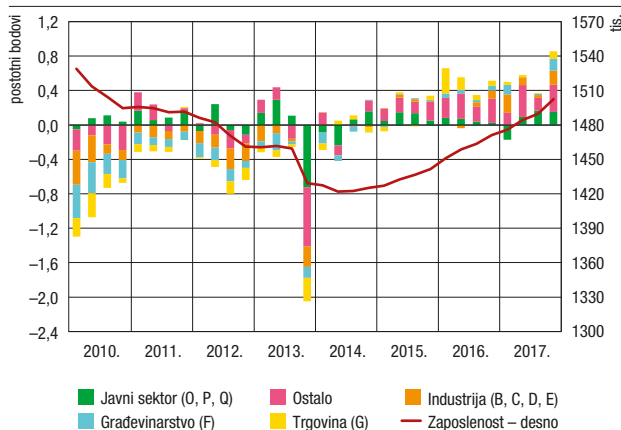
Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD.

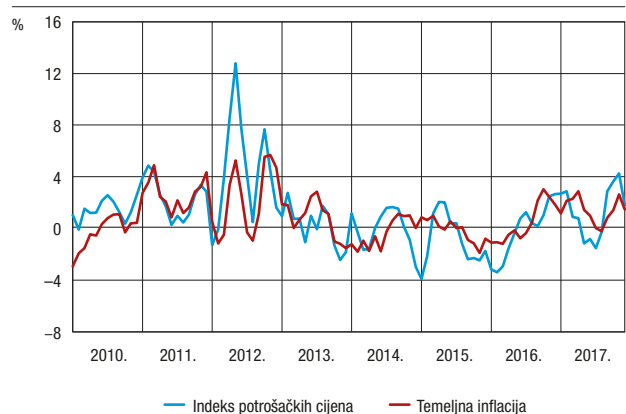
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

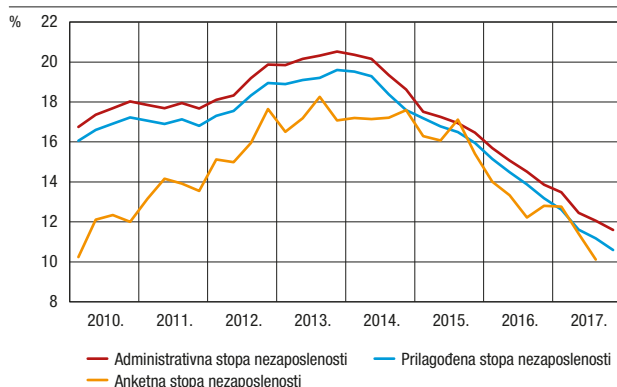
Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnog pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

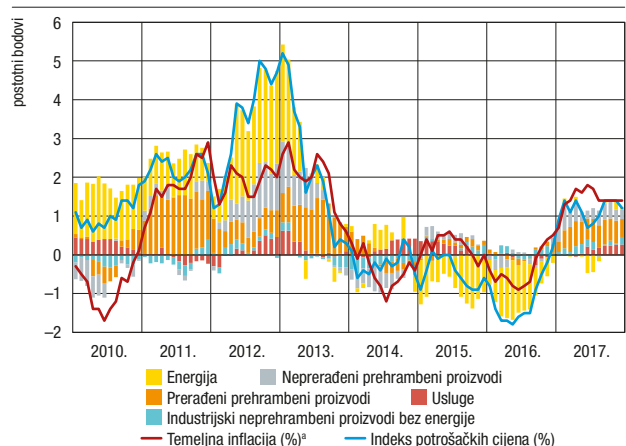
Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. koriste se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a).

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

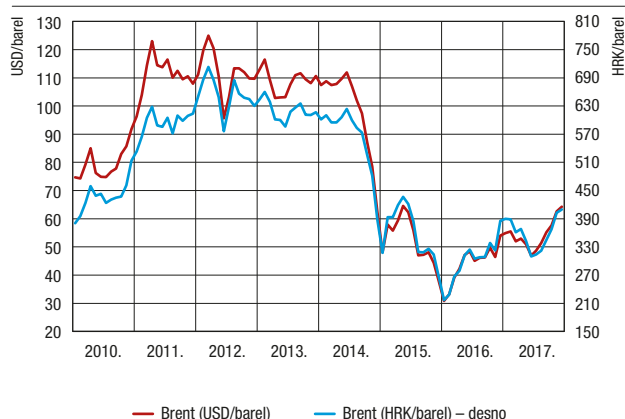
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

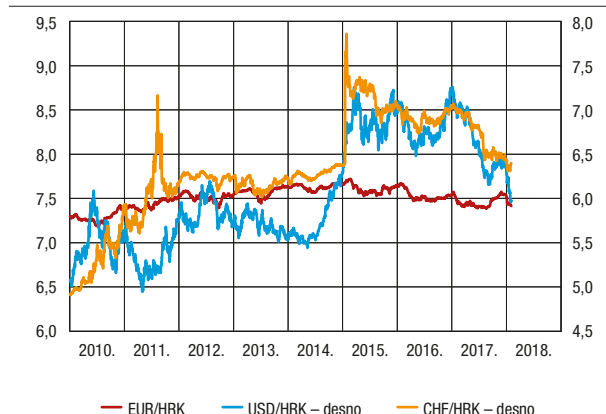
^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

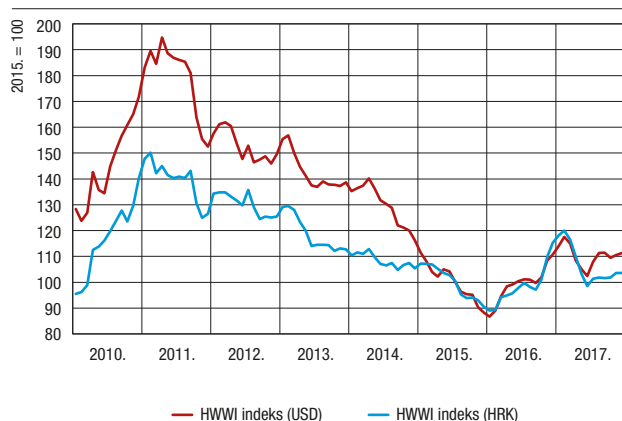

Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

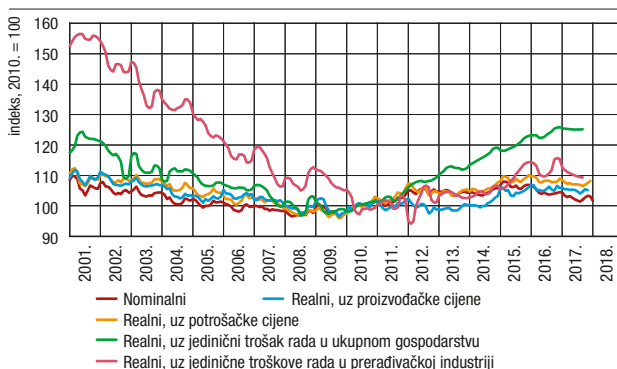
Izvor: HNB

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuju efektivnu aprecijaciju kune.

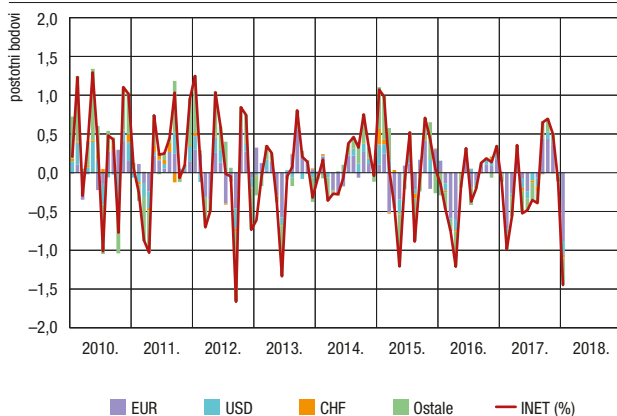
Izvor: HNB

Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	XI.17.	XII.17.	XII.16.	XII.17.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	1,4	1,2	-0,2	-0,3
Energija	1,2	0,4	1,2	0,3
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	3,0	2,6	1,5	1,1
Prerađeni prehrambeni proizvodi	2,6	2,0	0,0	-0,5
Industrijski prehrambeni proizvodi bez energije	0,1	0,8	-2,2	-1,6
Usluge	1,0	1,0	0,2	0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,4	1,4	-0,6	-0,7
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	4,0	2,1	1,7	-0,1
Cijene sirove nafte Brent (USD)	34,8	18,8	16,4	2,6
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata u USD)	1,9	0,5	2,2	0,8

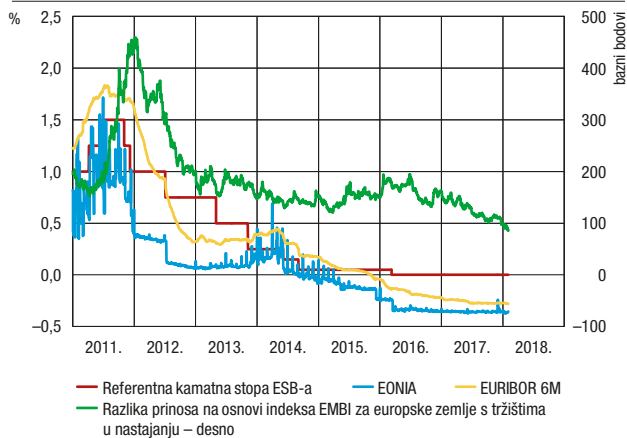
Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)^a Negativne vrijednosti označuju doprinos aprecijaciji INET-a.

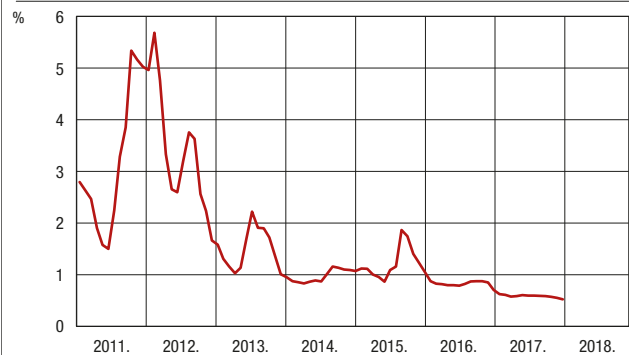
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

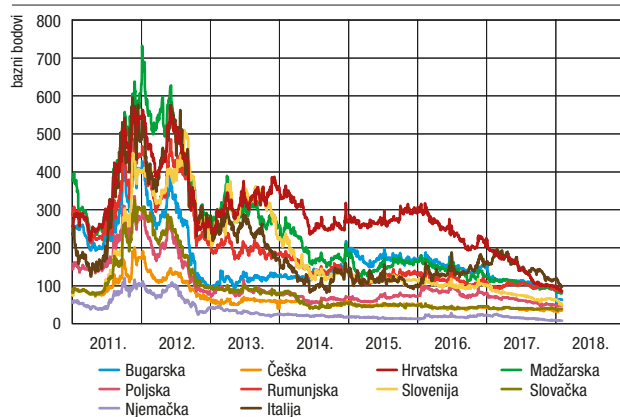
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankovnom tržištu (ZIBOR 3 mj.)
mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

Izvor: HNB

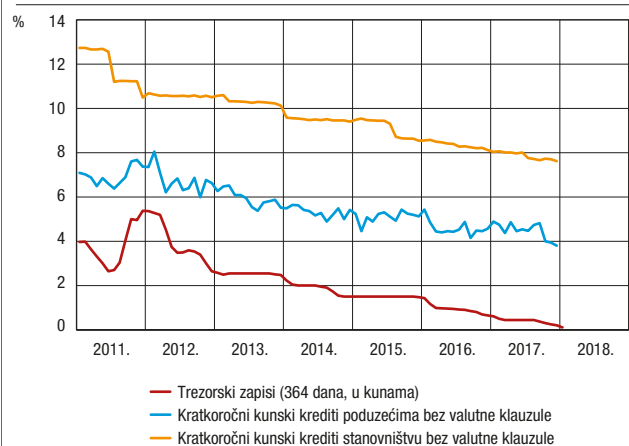
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavaateljem nekog instrumenta.

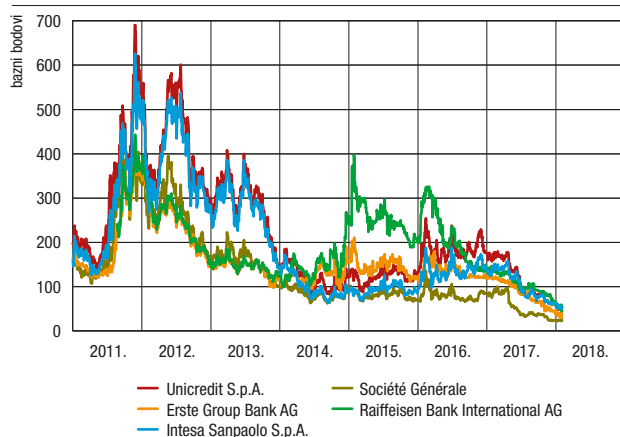
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

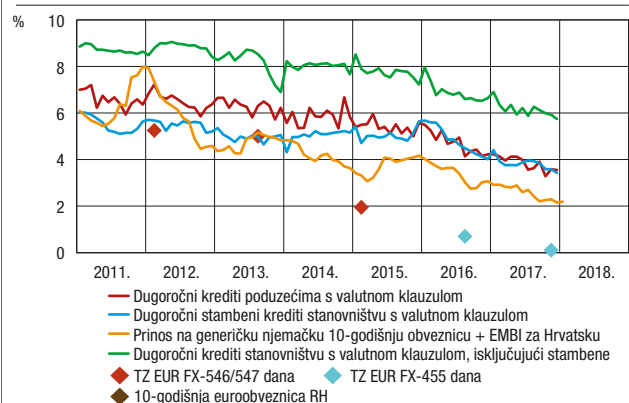
Izvori: MF; HNB

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

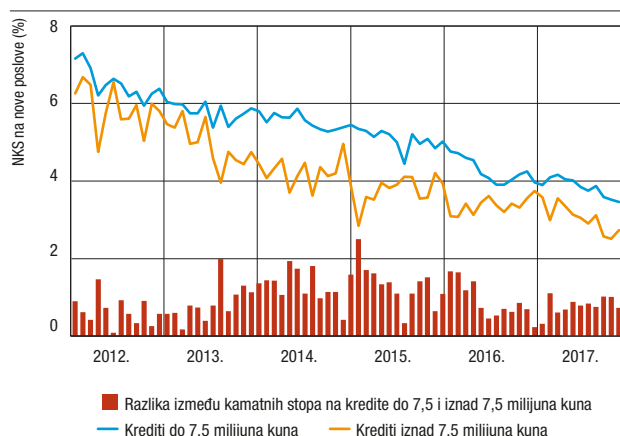
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

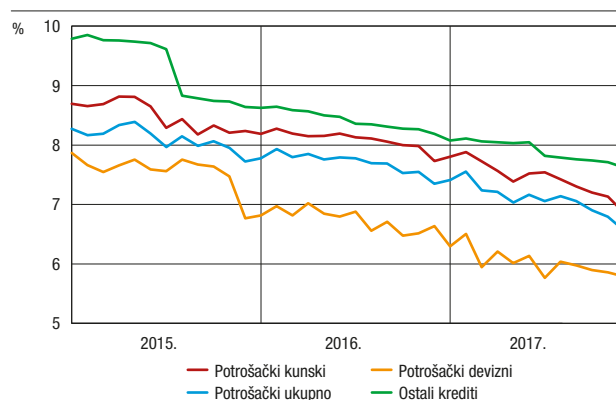
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

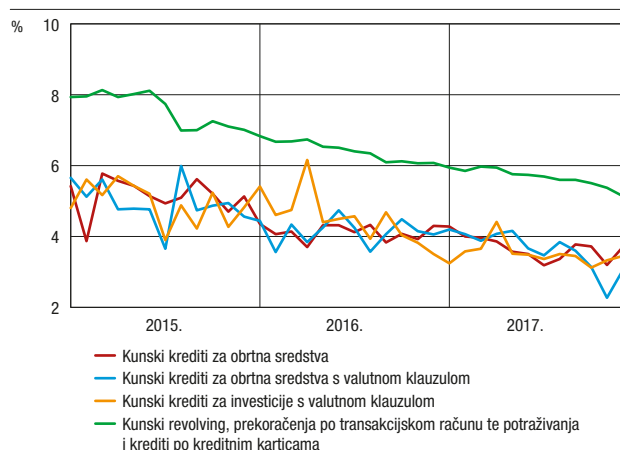
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnove kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

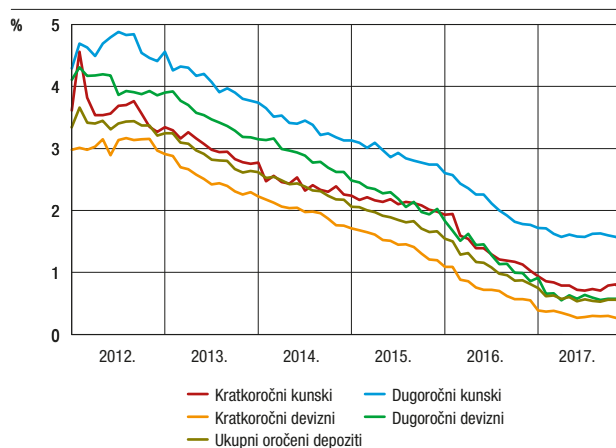
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

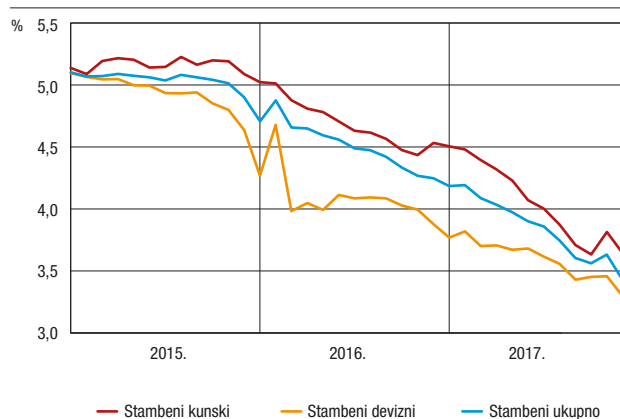
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

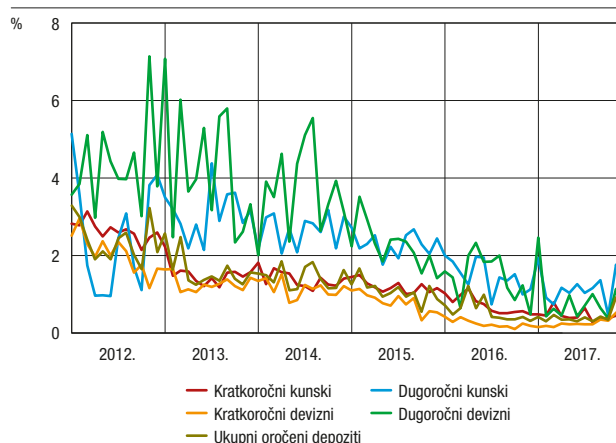
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

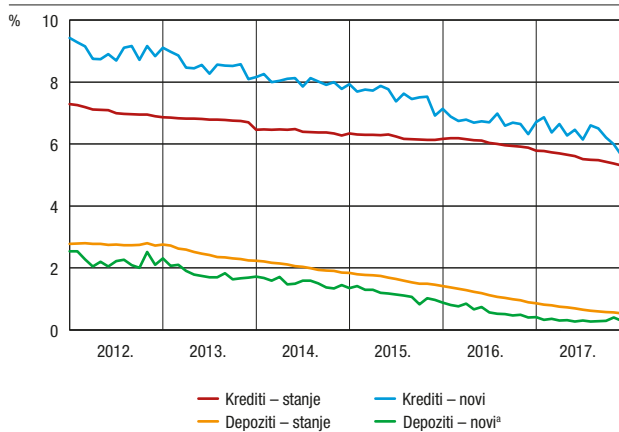
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

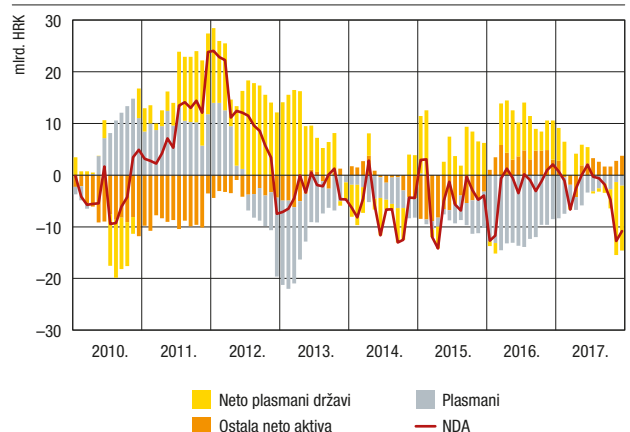
Izvor: HNB

Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

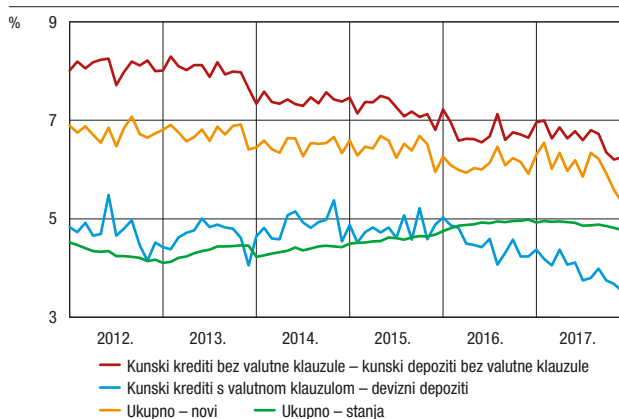
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

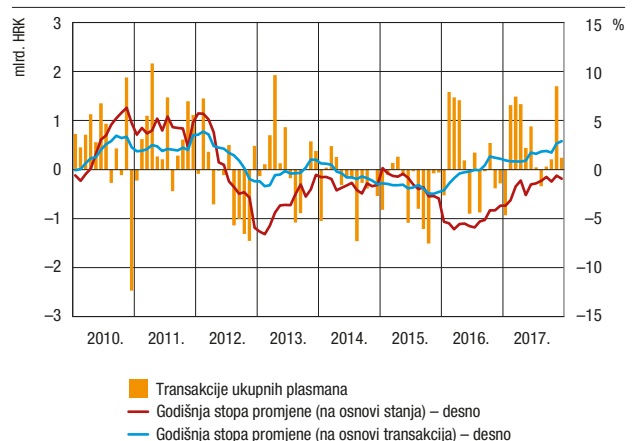
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

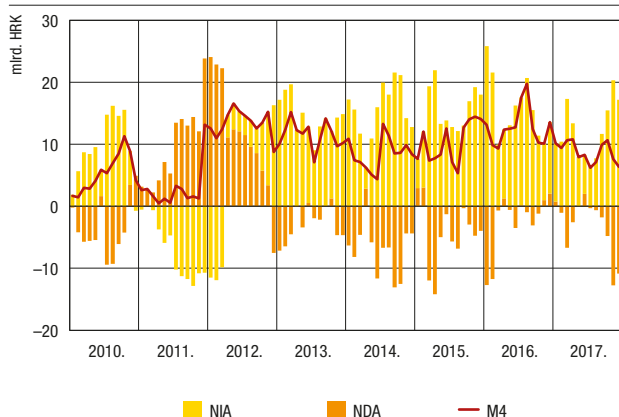
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

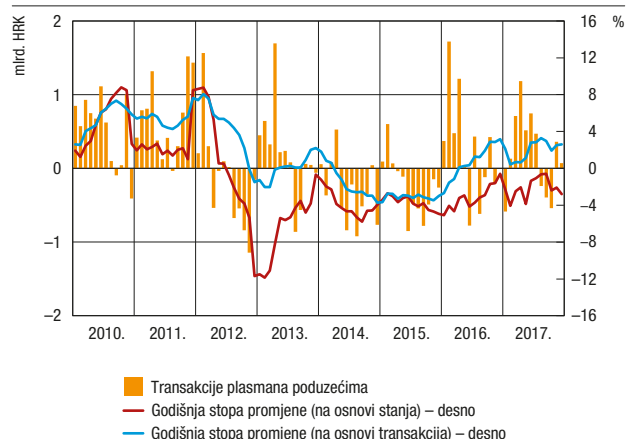
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

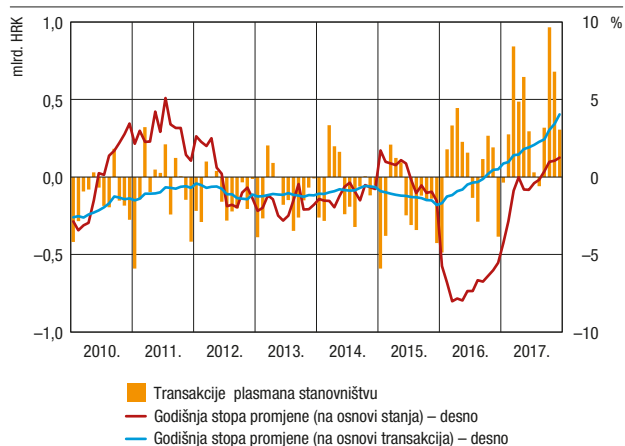
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

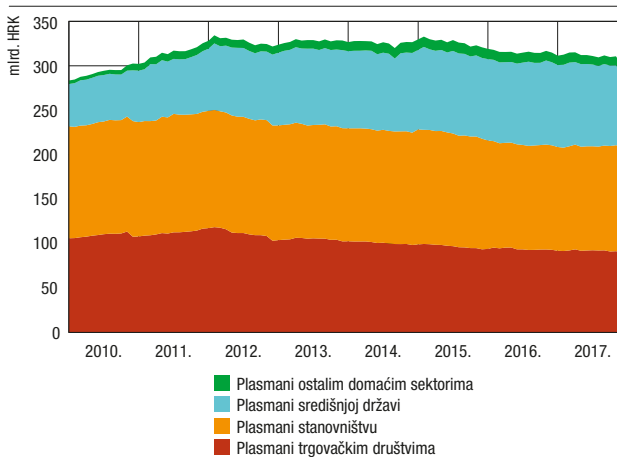
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

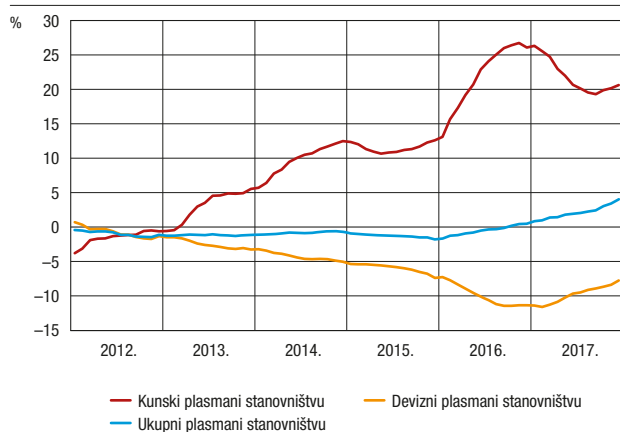
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

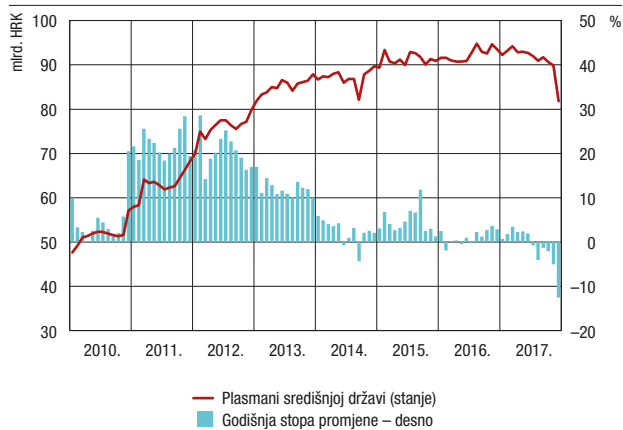
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

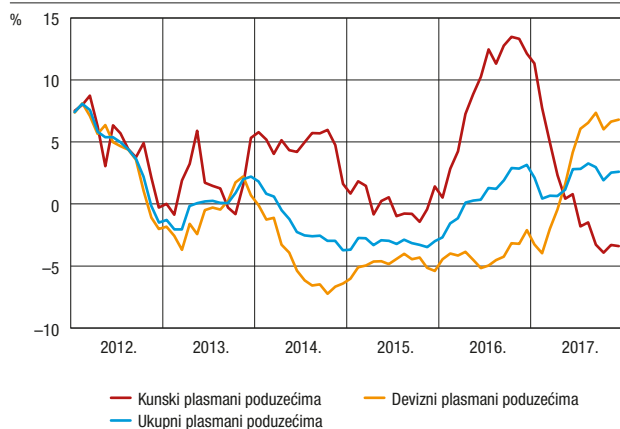
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

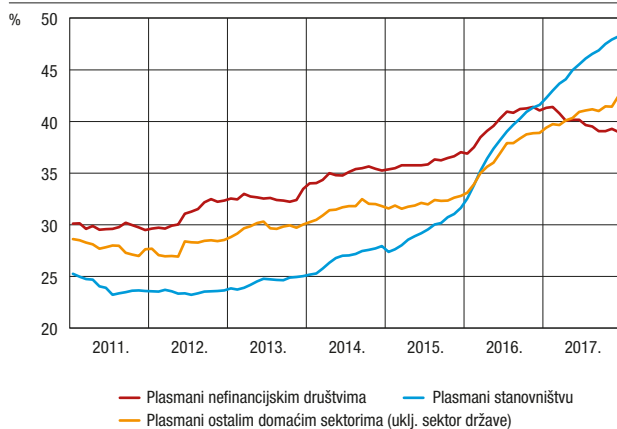
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

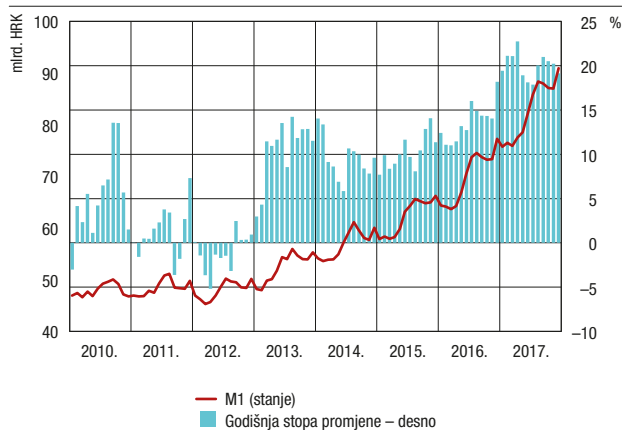
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

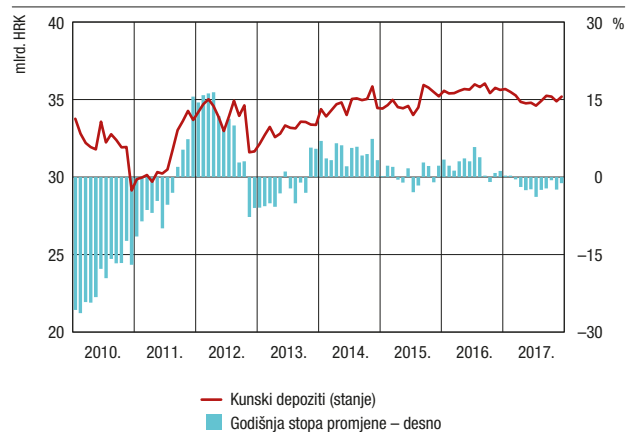
Izvor: HNB

Slika 48. Novčana masa

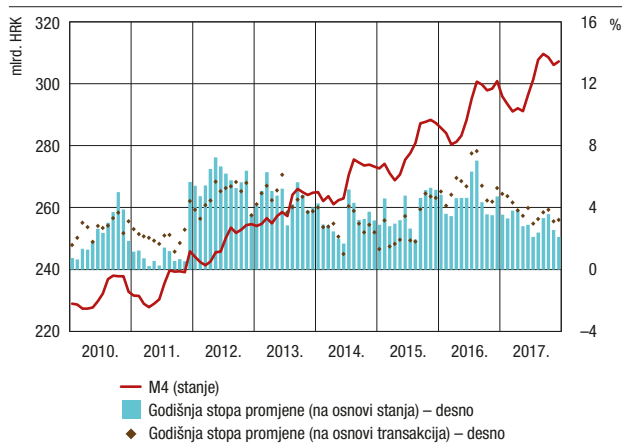
Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

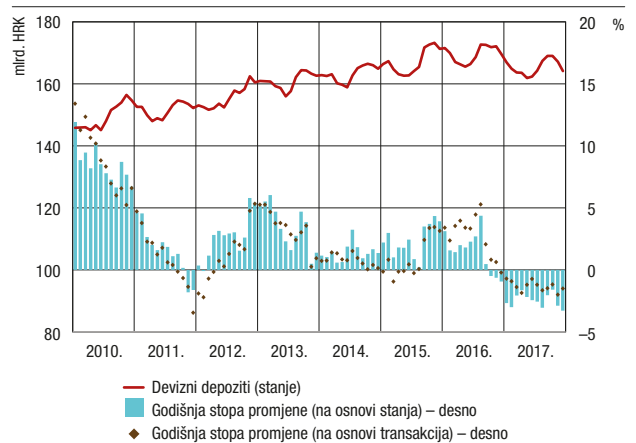
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

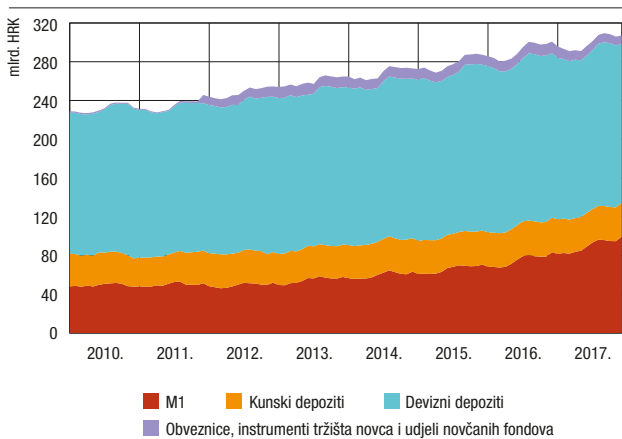
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

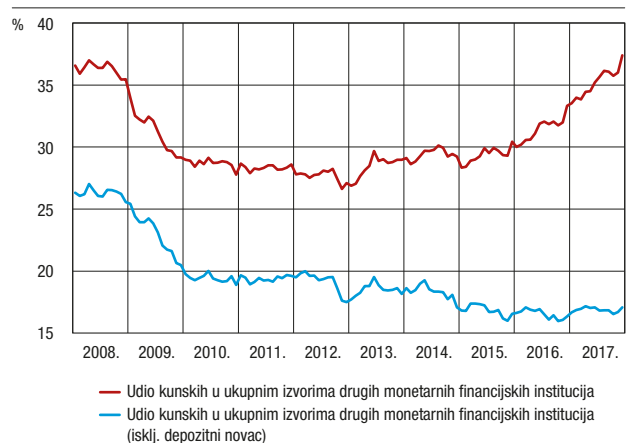
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

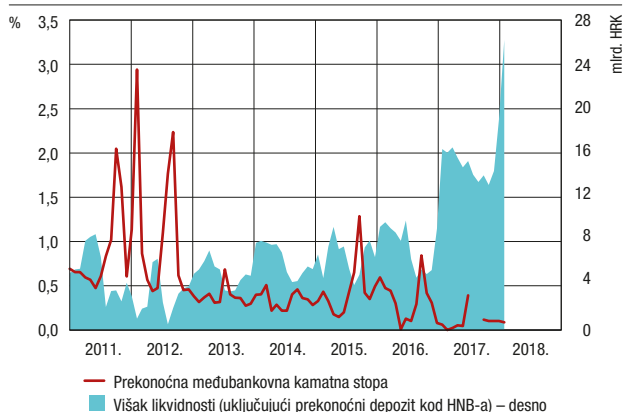
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

preliminarni podaci, u milijunima eura

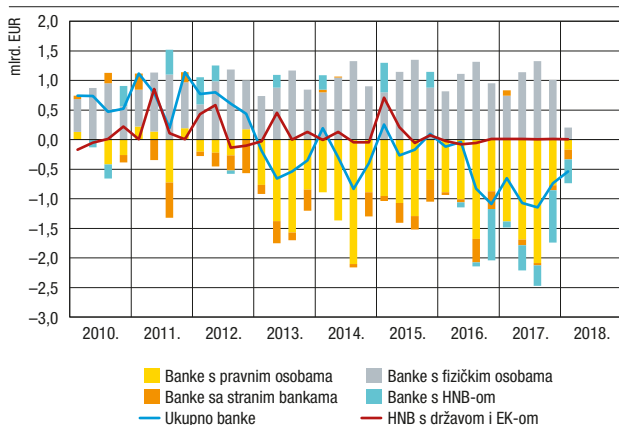
	2016.	3. tr. 2017. ^a	Indeksi	
			2016./2015.	3. tr. 2017. ^a / 2016.
Tekuće transakcije	2.018,8	1.172,0	58,1	154,5
Kapitalne transakcije	320,7	597,5	186,3	64,3
Financijske transakcije (bez pričuve)	1.112,8	1.327,7	119,3	30,1
Međunarodne pričuve HNB-a	745,3	-264,7	-	-
Neto pogreške i propusti	-481,5	-432,1	89,8	23,7

^a Odnosi se na zbroj posljednjih četiriju tromjesečja.

Napomena: Prema 6. izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

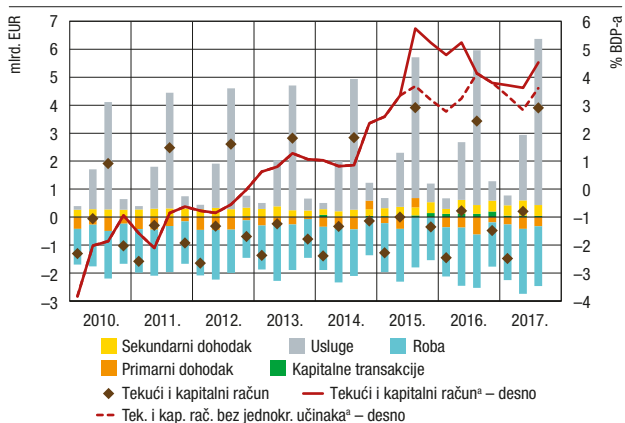
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za prvo tromjesečje 2018. odnose se na siječanj.

Izvor: HNB

Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

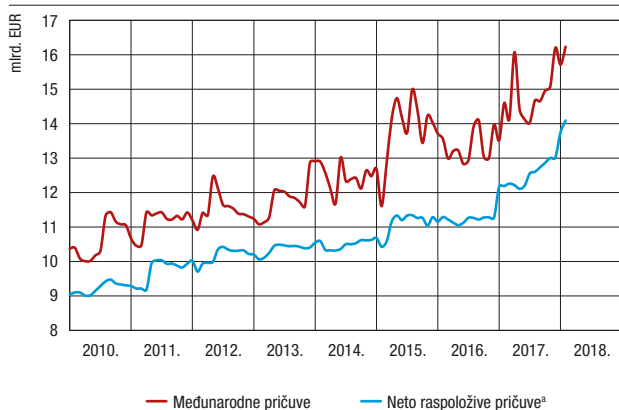

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski franak u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017.

Izvor: HNB

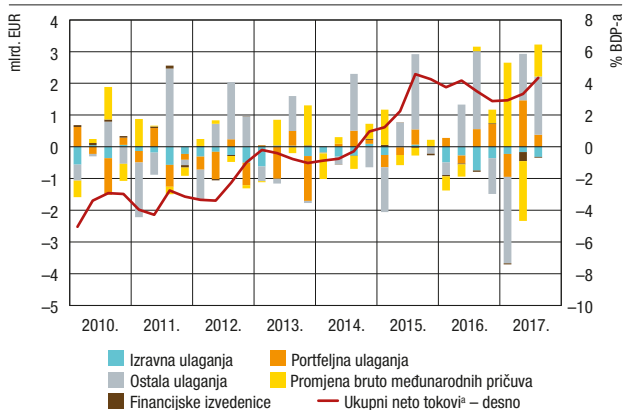
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

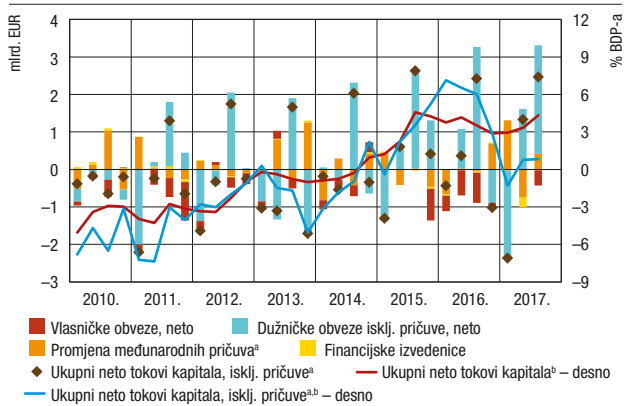
Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuve).

Izvor: HNB

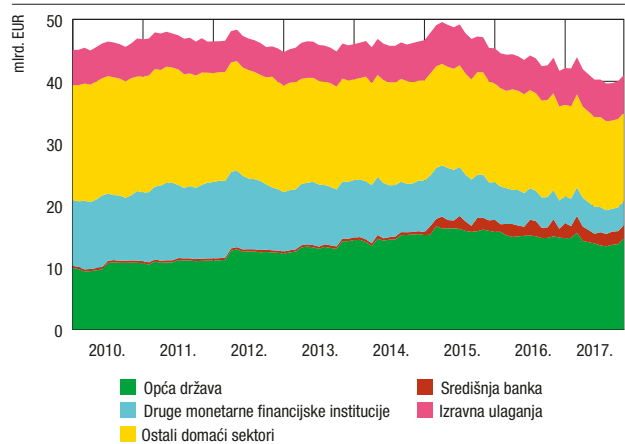
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

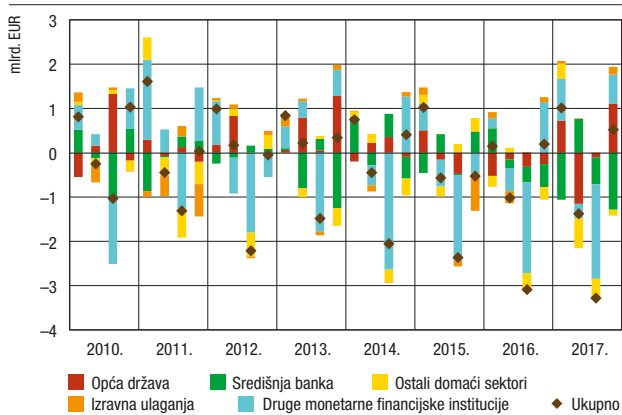
^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

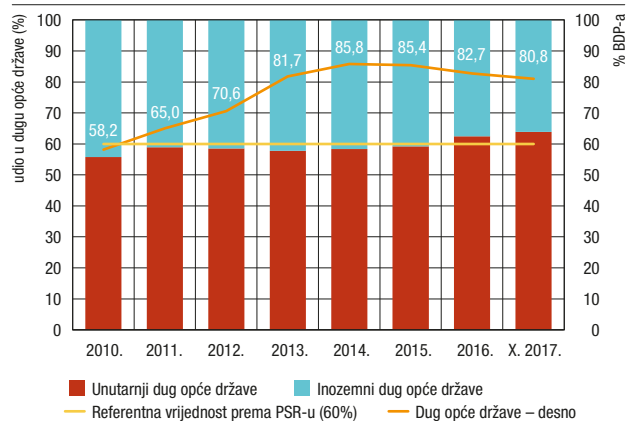
Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

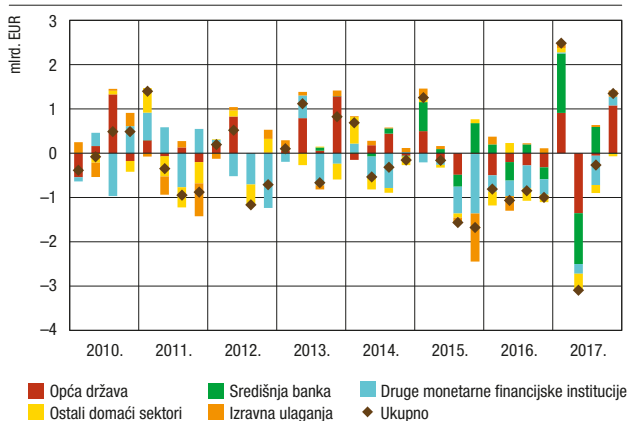
Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjen za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za četvrto tromjesečje 2017. odnose se na listopad i studeni.

Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za četvrto tromjesečje 2017. odnose se na listopad i studeni.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I.–IX. 2016.	I.–IX. 2017.
Ukupni prihodi	119.976	120.933
Izravni porezi	15.932	15.948
Neizravni porezi	51.466	53.737
Socijalni doprinosi	30.436	31.665
Ostalo	22.143	19.582
Ukupni rashodi	121.700	120.093
Socijalne naknade	41.739	42.014
Subvencije	4.115	3.770
Kamate	8.455	8.343
Naknade zaposlenicima	29.240	30.100
Intermedijska potrošnja	21.061	22.281
Investicije	7.890	6.173
Ostalo	9.200	7.412
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-1.724	840

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države

prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I.-X. 2016.	I.-X. 2017.
1. Prihodi	113.442	117.610
2. Prodaja nefinancijske imovine	331	550
3. Rashodi	109.854	110.036
4. Nabava nefinancijske imovine	3.221	2.496
5. Neto zaduživanje (1+2-3-4)	698	5.628

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države

u milijunima kuna

	I.-X. 2016.	I.-X. 2017.
Ukupna promjena duga	-2.165	1.874
Promjena unutarnjeg duga	7.397	5.213
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-1.105	1.452
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	14.323	7.306
– Krediti	-5.786	-3.472
Promjena inozemnog duga	-9.562	-3.339
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-49	121
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	-8.445	-4.324
– Krediti	-1.068	863

Dodatak:

Promjena ukupno izdanih jamstava	1.646	898
----------------------------------	-------	-----

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva

PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	Ø	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak